EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOON (EL) 2023/1881,

10. mai 2023,

tähelepanekutega, mis on Euroopa Toiduohutusameti (EFSA) 2021. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmist käsitleva otsuse lahutamatu osa

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse oma otsust Euroopa Toiduohutusameti 2021. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta,

— võttes arvesse kodukorra artiklit 100 ja V lisa,

— võttes arvesse keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjoni arvamust,

— võttes arvesse eelarvekontrollikomisjoni raportit (A9-0131/2023),

A. arvestades, et Euroopa Toiduohutusameti (edaspidi „amet“) tulude ja kulude kalkulatsiooni ([1]) kohaselt oli ameti 2021. aasta lõplik eelarve 129 179 801,95 eurot, mis tähendab 2020. aastaga võrreldes 25,39 % suurust kasvu peamiselt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2019/1381 ([2]) raames eraldatud lisavahendite tõttu; arvestades, et ameti eelarve koosneb peamiselt liidu eelarvest eraldatud vahenditest;

B. arvestades, et kontrollikoda märkis oma aruandes ameti eelarveaasta 2021 raamatupidamise aastaaruande kohta (edaspidi „kontrollikoja aruanne“), et ta sai piisava kindluse selle kohta, et ameti raamatupidamise aastaaruanne on usaldusväärne ning selle aluseks olevad tehingud on seaduslikud ja korrektsed;

Eelarve haldamine ja finantsjuhtimine

1. märgib rahuloluga, et eelarveaasta 2021 eelarveseire tulemusel oli jooksva aasta kulukohustuste assigneeringute eelarve täitmise määr 99,99 %, mis on 2020. aasta määrast veidi (0,01 %) kõrgem; märgib lisaks, et jooksval aastal oli maksete assigneeringute täitmise määr 88,85 %, mis on 2020. aasta määrast 0,44 % kõrgem;

Tulemuslikkus

2. märgib, et ameti 2021. aasta töökava viidi ellu 2020. aasta strateegia raames, mida haldusnõukogu otsustas SARS-CoV-2 pandeemia tõttu veel ühe aasta võrra pikendada;

3. võtab teadmiseks ameti tööprogrammi elluviimise ning ameti põhiliste tulemusnäitajate ja väljundite osas saavutatud hea tulemuslikkuse taseme; märgib, et amet vaatas 2021. aastal läbi oma tulemusraamistiku ja põhilised tulemusnäitajad, et viia need kooskõlla 2021. aastal vastu võetud ameti strateegiaga aastani 2027, ning tegi muudatusi seoses määruse (EL) 2019/1381 jõustumisega; märgib lisaks, et pärast Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 178/2002 ([3]) muudatuse jõustumist on ameti vastutus liidu kodanike ees suurenenud; märgib ühtlasi, et amet võttis vastu oma programmidokumendi (2022–2024);

([1]) ELT C 141, 29.3.2022, lk 69.

([2]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1381, mis käsitleb toiduahela ELi tasandi riskihindamise läbipaistvust ja kestlikkust ning millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 178/2002, (EÜ) nr 1829/2003, (EÜ) nr 1831/2003, (EÜ) nr 2065/2003, (EÜ) nr 1935/2004, (EÜ) nr 1331/2008, (EÜ) nr 1107/2009 ja (EL) 2015/2283 ning direktiivi 2001/18/EÜ (ELT L 231, 6.9.2019, lk 1).

([3]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2002. aasta määrus (EÜ) nr 178/2002, millega sätestatakse toidualaste õigusnormide üldised põhimõtted ja nõuded, asutatakse Euroopa Toiduohutusamet ja kehtestatakse toidu ohutusega seotud menetlused (EÜT L 31, 1.2.2002, lk 1).

4. märgib, et prioriteetide hulgast jäeti välja mõned tegevused, mis olid algselt kavandatud selleks, et amet oleks valmis määrusega (EL) 2019/1381 seotud muudatusteks, ja see põhjustas mahajäämuse, mis kandus üle 2021. aastasse ja põhjustas viivitusi tõhususe kasvu saavutamisel; palub ametil anda eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile aru kõigist selles valdkonnas toimuvatest muutustest;

5. väljendab heameelt jõupingutuste üle, mida amet on teinud koostöö tugevdamiseks teiste liidu asutustega, keskendudes eelkõige kahele aspektile – toetuste ja hangetega seotud vajaduste jagamisele, et oleks võimalik välja selgitada võimalused ühiste hankemenetluste läbiviimiseks ning tehnoloogiate ja ressursside jagamiseks ühiste IT-lahenduste kohandamiseks; märgib eelkõige, et amet on tegelenud koordineerimistegevusega koos Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse, Euroopa Kemikaaliameti ja Euroopa Ravimiametiga;

6. rõhutab asjaolu, et amet viis 2021. aastal teaduslike arvamuste, tehniliste aruannete ja toetavate väljaannete kaudu lõpule 704 küsimuse käsitlemise, mis oli 81 võrra vähem kui kavandatud 785;

Personalipoliitika

7. märgib, et 2021. aasta 31. detsembri seisuga oli ametikohtade loetelu täidetud 98,16 % ulatuses ning liidu eelarves kinnitatud 380 ametikohast (2020. aastal oli kinnitatud ametikohti 354) oli täidetud 5 ametniku ja 368 ajutise teenistuja ametikohta; märgib, et lisaks töötas 2021. aastal ameti heaks 140 lepingulist töötajat ja 12 lähetatud riiklikku eksperti; märgib lisaks, et ametile on antud 33 uut ametikohta määruse (EL) 2019/1381 rakendamiseks;

8. peab kiiduväärseks ameti kõrgema juhtkonna koosseisu soolist tasakaalu, kuna selle viiest liikmest kolm (60 %) on naised; võtab teadmiseks ameti haldusnõukogu soolise koosseisu, kus 15 liikmest 12 on mehed (80 %); võtab teadmiseks ameti kogu töötajaskonna soolise koosseisu, kus 467 töötajast 285 on naised (61,03 %);

9. väljendab heameelt ameti tööandja kuvandit käsitleva uue strateegia üle, mis sisaldab selget kirjeldust ameti rakendatavate väärtuste kohta, nagu paindlikud töötingimused ja ümberasumistoetus, et parandada alaesindatud riikides sihipärast teavitamist vabadest töökohtadest; märgib, et amet kavatses luua uue karjäärialase veebisaidi; märgib, et amet suurendab kommunikatsiooni- ja koostööosakonna, ELi ametite võrgustiku ning muude rahvusvaheliste asutuste ja partnerorganisatsioonide toel oma nähtavust; palub ametil anda eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile aru kõigist selles valdkonnas toimuvatest muutustest;

10. võtab teadmiseks teatavad piirangud Euroopa Komisjoni poolt hiljuti välja pakutud kaugtöö eeskirjade kohaldamisel, mida amet kohaldab analoogia alusel, eelkõige osalise kaugtöö puhul väljaspool töökohariiki; on mures asjaolu pärast, et praeguste eeskirjade piirangud seoses välismaalt tehtava kaugtööga võivad mõjutada ameti atraktiivsust ametiga ühineda soovivatest eri liikmesriikidest pärit kandidaatide värbamisel; nõuab suuremat paindlikkust nende eeskirjade kohaldamisel, mis aitaks suurendada ameti atraktiivsust ja parandaks ameti töötajate geograafilist esindatust;

11. võtab teadmiseks, et amet on kehtestanud inimväärikuse kaitsmise ning psühholoogilise ja seksuaalse ahistamise ennetamise poliitika, mis hõlmab kõigile töötajatele kättesaadavaid usaldusnõunikke;

12. tuletab meelde, kui oluline on töötada välja pikaajaline personalipoliitika, mis käsitleb töö- ja eraelu tasakaalu, elukestvat nõustamist ja konkreetsete koolitusvõimaluste pakkumist karjääri arendamiseks, soolise tasakaalu tagamiseks kõigil personali tasanditel, kaugtööks, õiguseks olla mittekättesaadav, geograafilise tasakaalu parandamiseks, et tagada asjakohane esindatus kõigist liikmesriikidest, ning puuetega inimeste värbamise ja integreerimise kohta, samuti nende võrdse kohtlemise ja nende võimaluste laialdase edendamise tagamise tähtsust;

Hanked

13. märgib, et 2021. aastal haldas amet 116 hankemenetlust ja ameti riigihangete komitee vaatas läbi 16 toimikut, et kontrollida enne kavandatava lepingu allkirjastamist peamiste hankemenetluste seaduslikkust ja korrektsust; märgib, et kõigi 16 toimiku puhul suutis riigihangete komitee oma nõuandva pädevuse raames piisava kindlusega tõendada, et hankemenetlused ja nendest tulenevad lepingud on korrektsed ja seaduslikud;

Huvide konfliktide ennetamine ja haldamine ning läbipaistvus

14. tunnustab ameti praegusi meetmeid ja jätkuvaid pingutusi, mille eesmärk on tagada läbipaistvus, huvide konfliktide ennetamine ja haldamine ning rikkumisest teatajate kaitse; peab kahetsusväärseks, et amet ei avalda jätkuvalt oma haldusnõukogu liikmete elulookirjeldusi internetis; nõuab tungivalt, et amet võtaks selles küsimuses meetmeid;

15. märgib, et 2021. aastal tuvastas ja haldas amet välisekspertide iga-aastaste huvide deklaratsioonide tasandil 9 huvide konflikti; märgib, et pärast huvide deklaratsiooni hindamist otsustas amet jätta ühe eelvaliku läbinud kandidaadi tööle võtmata; märgib, et lisaks tuvastas amet hanke- ja toetuste andmise menetluste tasandil kolm huvide konflikti ja hoidis need ära; kutsub ametit üles jätkama pingutusi huvide konfliktide, kaasa arvatud potentsiaalsete huvide konfliktide kindlakstegemiseks ja haldamiseks ning teavitama sellest eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavat institutsiooni;

16. kutsub ametit üles tagama, et kõik juhtiv- ja nõuandvad liikmed, nende asendusliikmed ja muud eksperdid esitaksid nõuetekohaselt oma iga-aastased huvide deklaratsioonid; kutsub ametit üles tagama huvide konfliktide ja läbipaistvuse eeskirjade range järgimise kogu oma tegevuses;

17. märgib, et 2022. aastal kavatses amet võtta vastu uue lähenemisviisi töösuhte lõppemisele, mis hõlmab kriteeriume ja menetlust, et lõpetada teenistusest lahkuvate töötajate juurdepääs konfidentsiaalsele teabele; palub ametil anda sellega seoses toimuvast aru;

18. rõhutab vajadust kehtestada süstemaatilisemad eeskirjad läbipaistvuse, vastuolude, huvide konflikti, ebaseadusliku lobitöö ja pöördukse efekti kohta; palub ametil tugevdada oma sisekontrollimehhanisme, sealhulgas luua sisemine korruptsioonivastane mehhanism;

Sisekontroll

19. märgib, et amet hindas oma sisekontrollisüsteeme aruandeaastal ja jõudis järeldusele, et üldiselt olid kõik sisekontrolli komponendid ja põhimõtted olemas ja toimisid kavakohaselt; väljendab heameelt selle üle, et amet tuvastas siiski mitu meedet, et veelgi tugevdada tundliku teabe haldamist ja tagada määruse (EL) 2019/1381 tulemusel suurendatud rahaliste vahendite jaoks eesmärgipärane riskijuhtimine ja sisekontrollimehhanismid;

20. märgib, et siseauditi talitus auditeeris 2020. aastal teaduslike väljundite hindamist ja vastuvõtmist toidu koostisosade ja pakendamise valdkonnas ja et amet on sellega seotud tähelepanekut rakendanud ja peab seda lõpetatuks;

21. võtab teadmiseks, et siseauditi talitus avaldas 2021. aastal ameti hanke- ja toetuste andmise menetluste lõpparuande, mis hõlmas aastaid 2019–2020; märgib, et siseauditi talitus jõudis järeldusele, et ameti poolt hanke- ja toetuste andmise menetluste jaoks kehtestatud juhtimis-, riskijuhtimis- ja sisekontrolliraamistik on nõuetekohaselt kavandatud, tõhus ja tulemuslik, andes seega piisava kindluse peamiste sisekontrolli eesmärkide saavutamise kohta; märgib, et siseauditi talitus esitas kolm olulist soovitust; palub ametil anda eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile aru kõigist selles valdkonnas toimuvatest muutustest;

22. tuletab meelde, kui oluline on tugevdada juhtimis- ja kontrollisüsteeme, et tagada ameti nõuetekohane toimimine; nõuab tungivalt mõjusate juhtimis- ja kontrollisüsteemide olemasolu, et hoida ära võimalikke huvide konflikti juhtumeid, eel- ja järelkontrollide puudumist, eelarveliste kulukohustuste ja juriidiliste kohustuste ebapiisavat haldamist ning suutmatust teatada probleemidest erandite registris;

23. märgib, et kontrollikoja 2020. aasta tähelepanekute järgimiseks võetud parandusmeetmed on lõpule viidud; tuletab meelde vajadust viia lõpule parandusmeetmed kontrollikoja 2017. aasta tähelepanekutele reageerimiseks, eelkõige selleks, et tugevdada peaarvepidaja sõltumatust, muutes ta otsevastutavaks ameti direktori ees;

Digiüleminek ja rohepööre

24. võtab teadmiseks arengud tehingupõhiste teenuste osutamise, digitaalse koostöö ja ameti tehnoloogia tegevuskava valdkonnas; võtab teadmiseks ameti eesmärgi luua kaasaegsem ja paindlikum töökeskkond, viies ellu IT-investeeringuid, mis tehti varasemas tehnoloogia tegevuskavas ja mis aitasid ära hoida tõsiseid häireid ameti töös COVID-19 pandeemia ajal; väljendab heameelt digitaalse koostöö projekti üle, mille eesmärk on parandada teadmiste ja oskusteabe vahetamist ameti töötajate, ekspertide ja huvitatud isikute võrgustikes; märgib, et digitaalse koostöö projekt ületas 2021. aastal eesmärgi jõuda 170 aktiivse sotsiaalse koostöö rühmani, kuna selles osales 204 aktiivset rühma;

25. võtab teadmiseks, et rakendatakse IT-vahendit („complete DoI IT solution“), mille eesmärk on viia ellu sõltumatusega seotud tegevusi, sealhulgas vaadata läbi huvide deklaratsioonid, mille suhtes kohaldatakse ameti sõltumatuse eeskirju; märgib murega, et uue IT-lahenduse puhul esines tehnilisi probleeme, mis mõjutasid negatiivselt sellise tegevuse rakendamist; palub ametil anda eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile aru kõigist selles valdkonnas toimuvatest muutustest;

26. tuletab meelde ameti ulatuslikuma digiülemineku olulisust nii ametisisese töökorralduse ja juhtimise jaoks kui ka menetluste digitaliseerimise kiirendamiseks; rõhutab, et amet peab jätkama selles valdkonnas ennetavat tegutsemist, et vältida ametitevahelist digilõhet; juhib siiski tähelepanu sellele, et tuleb võtta kõik vajalikud turvameetmed, et hoida ära igasugune risk töödeldava teabe turvalisusele internetis;

27. julgustab ametit tegema tihedat koostööd ENISAga (Euroopa Liidu Küberturvalisuse Amet) ja CERT-EUga (liidu institutsioonide, organite ja asutuste infoturbeintsidentidega tegelev rühm) ning viima läbi oma IT-taristu regulaarseid riskihindamisi ning tagama, et ameti küberkaitset auditeeritakse ja testitakse korrapäraselt; teeb ettepaneku pakkuda korrapäraselt ajakohastatavaid küberturvalisuse koolitusprogramme kõigile ameti töötajatele, kaasa arvatud juhtkonnale;

Talitluspidevus COVID-19 kriisi ajal

28. märgib, et amet jätkas 2021. aastal oma tegevust ja suutis COVID-19 pandeemia mõjust hoolimata tööprogrammi täita; märgib, et amet peatas oma töötajate lähetused ning füüsilised koosolekud ja üritused ning pidas esmatähtsaks virtualiseerimist, vähendades eelarves asjaomastel eelarveridadel tehtud kulusid 2020. aastaga võrreldes; märgib lisaks, et töötajate naasmine büroosse lükati edasi ja edendati kaugtööd; ergutab ametit kasutama töötajate liikumisega seotud kogemusi, et korraldada paremini koosolekuid ja ülesandeid, mida saaks edaspidi kaugosaluse teel paremini korraldada kui kohapeal;

29. võtab teadmiseks, et amet võttis 2021. aastal kasutusele Taleo värbamisvahendi elektroonilise integreerimismooduli, millega hallatakse ja toetatakse töötajate ja praktikantide integreerimist automaatse lahenduse abil, mida kohandati veelgi pandeemiaolukorra jaoks;

Muud kommentaarid

30. võtab teadmiseks, et amet teeb jõupingutusi suurendamaks üldsuse teadlikkust toiduohutusest ja käivitas 2021. aastal oma esimese üleliidulise digitaalse teavituskampaania, mille eesmärk on selgitada kättesaadaval viisil liidu toiduohutuse teaduslikku alust ja aidata teha toiduvalikute kohta teadlikke otsuseid; märgib, et kampaania viidi läbi koostöös liikmesriikide pädevate asutustega ja see oli otseselt suunatud muule publikule kui spetsialistid; võtab rahuloluga teadmiseks, et kampaaniajärgse hindamisuuringuga hinnati tulemusi positiivseteks;

31. rõhutab, et kestlike söödalisandite ja pestitsiidide kestlike alternatiivide loamenetluste kiirendamine etendab olulist rolli strateegia „Talust taldrikule“ eesmärkide saavutamisel; rõhutab sellega seoses, et piisav suutlikkus töötajate ja nende vastavate eksperditeadmiste osas on oluline selleks, et vältida viivitusi kestlike söödalisandite ja pestitsiidide kestlike alternatiivide heakskiitmise taotlemis- ja hindamismenetlustes;

32. tuletab meelde, et 2021. aastal võttis parlament vastu kuus vastuväidet geneetiliselt muundatud toidu- ja söödakultuuride impordile; rõhutab, et üks nende vastuväidete põhjustest seisneb ameti geneetiliselt muundatud organismide komisjoni tehtud riskihindamise puudustes; nõuab tungivalt, et amet tegeleks nende puudustega ja kaotaks need kiiremas korras;

33. juhib tähelepanu püsivatele puudustele loomade heaolu valdkonnas, eelkõige, kuid mitte ainult, elusloomade transpordil; väljendab sellega seoses heameelt töö alustamise üle suure hulga volitustega, mis puudutavad loomade heaolu ning eelkõige loomade transporti, ja mis moodustavad aluse selles valdkonnas koostatavatele uutele õigusaktidele;

34. kutsub ametit üles arendama jätkuvalt edasi koostoimet (nt inimressursid, kinnisvara haldamine, infotehnoloogia teenused ja turvalisus), tugevdama koostööd, heade tavade vahetamist ja arutelusid ühist huvi pakkuvates valdkondades teiste liidu ametitega, et suurendada tõhusust;

35. viitab eelarve täitmisele heakskiidu andmise otsusele lisatud muude horisontaalsete tähelepanekute osas oma 10. mai 2023. aasta resolutsioonile ([4]) ametite tulemuste, finantsjuhtimise ja kontrolli kohta.

([4]) Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2023)0190.